

Дејан Јанићијевић

АРБИТРАЖА

Ниш, 2011.

Др Дејан Јанићијевић
доцент Правног факултета Универзитета у Нишу

АРБИТРАЖА

Издавач

Центар за публикације
Правног факултета у Нишу

За издавача

Проф. др Предраг Димитријевић, декан

Рецензенти

Проф. др Александар Ђирић
Проф. др Предраг Цветковић

Графичка обрада

Ненад Милошевић

Тираж

200

Штампа

СВЕН Ниш

ISBN 978-86-7148-139-7

© др Дејан Јанићијевић
Правни факултет у Нишу
18000 Ниш, СРБИЈА
djanicijevic@prafak.ni.ac.rs

САДРЖАЈ

Део први**ПОЈАМ И ОБЕЛЕЖЈА АРБИТРАЖЕ**

1. ДЕФИНИСАЊЕ И ПРАВНА ПРИРОДА АРБИТРАЖЕ.....	3
2. АРБИТРАЖНИ СУД.....	5
1. Правна природа.....	5
2. Врсте арбитражних судова.....	6
3. НАЈЗНАЧАЈНИЈЕ РАЗЛИКЕ ИЗМЕЂУ АРБИТРАЖЕ И ПАРНИЦЕ	8
1. Одлучивање на основу правичности	8
2. Тајност поступка	10
3. Коначност арбитражних одлука	11
4. ШЕМА АРБИТРАЖНОГ ПОСТУПКА.....	12
1. Ток арбитражног поступка	12
2. Шема тока институционалног арбитражног поступка	13
3. Одступања од опште шеме арбитражног поступка	14

Део други**ИЗВОРИ АРБИТРАЖНОГ ПРАВА**

1. ЗАКОН О АРБИТРАЖИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ (ОПШТА ОБЕЛЕЖЈА).....	21
2. ЗАКОН О АРБИТРАЖИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ (РЕГУЛИСАЊЕ АРБИТРАЖНОГ СПОРАЗУМА И ПОСТУПКА)	22
3. ОСТАЛИ ИЗВОРИ	25
1. Мултилатералне конвенције	25
2. Билатерални споразуми	26
3. Меко право (<i>soft law</i>).....	26
4. Аутономна арбитражна правила.....	27
5. Правна пракса и доктрина	28

Одабране теме

1. ЗНАЧАЈ НАЦИОНАЛНИХ АРБИТРАЖНИХ ПРОПИСА ЗА МЕЂУНАРОДНУ АРБИТРАЖУ	28
2. АМЕРИЧКО ПРАВО.....	31
3. ЕНГЛЕСКО ПРАВО	32
4. ФРАНЦУСКО ПРАВО	35
5. ЗНАЧАЈ ПРАВИЛА АРБИТРАЖНИХ ИНСТИТУЦИЈА.....	36

6. АМЕРИЧКА АРБИТРАЖНА АСОЦИЈАЦИЈА (<i>AMERICAN ARBITRATION ASSOCIATION – AAA</i>)	37
7. МЕЂУНАРОДНА ТРГОВИНСКА КОМОРА (<i>INTERNATIONAL CHAMBER OF COMMERCE – ICC</i>)	38
8. ЛОНДОНСКИ СУД МЕЂУНАРОДНЕ АРБИТРАЖЕ (<i>LONDON COURT OF INTERNATIONAL ARBITRATION – LCIA</i>)	40
9. ШТОКХОЛМСКА ПРИВРЕДНА КОМОРА (<i>STOCKHOLM CHAMBER OF COMMERCE – SCC</i>)	41
10. ХОЛАНДСКИ АРБИТРАЖНИ ИНСТИТУТ (<i>THE NETHERLANDS ARBITRATION INSTITUTE – NAI</i>)	41
11. МЕЂУНАРОДНИ ЦЕНТАР ЗА РЕШАВАЊЕ ИНВЕСТИЦИОНИХ СПОРОВА (<i>INTERNATIONAL CENTER FOR THE SETTLEMENT OF INVESTMENT DISPUTES – ICSID</i>)	42
12. СВЕТСКА ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА ИНТЕЛЕКТУАЛНУ СВОЈИНУ (<i>WORLD INTELLECTUAL PROPERTY ORGANIZATION – WIPO</i>)	43

Део трећи

АРБИТРАЖНИ СПОРАЗУМ

1. ОПШТА ОБЕЛЕЖЈА АРБИТРАЖНОГ СПОРАЗУМА	49
2. АРБИТРАЖНИ СПОРАЗУМ КАО ИНСТРУМЕНТ ОПРЕДЕЉЕЊА ЗА МЕТОД ПРАВНЕ ЗАШТИТЕ	51
3. ВИДОВИ АРБИТРАЖНОГ СПОРАЗУМА	53
4. НАЧИНИ ЗАКЉУЧЕЊА АРБИТРАЖНОГ СПОРАЗУМА	55
5. САДРЖИНА АРБИТРАЖНОГ СПОРАЗУМА (ОБАВЕЗНИ ЕЛЕМЕНТИ)	57
6. САДРЖИНА АРБИТРАЖНОГ СПОРАЗУМА (ФАКУЛТАТИВНИ ЕЛЕМЕНТИ)	59
7. ПРИЛАГОЂАВАЊЕ САДРЖИНЕ АРБИТРАЖНОГ СПОРАЗУМА СВОЈСТВИМА АРБИТРАЖНОГ СПОРА	60
8. ФОРМА АРБИТРАЖНОГ СПОРАЗУМА	62
9. ДЕЈСТВА СПОРАЗУМА О АРБИТРАЖИ	65
1. Пророгационо и дерогационо дејство арбитражног споразума	65
2. Право на приговор ненадлежности државног суда	66
3. Право на решавање спора у арбитражном поступку	68
4. Право на партиципацију у одређивању арбитра	68
10. ОБЈЕКТИВНЕ ГРАНИЦЕ АРБИТРАЖНОГ СПОРАЗУМА	69
11. СУБЈЕКТИВНЕ ГРАНИЦЕ АРБИТРАЖНОГ СПОРАЗУМА	72

12. АРБИТРАБИЛНОСТ И ПОВРЕДА ПРАВИЛА О АРБИТРАБИЛНОСТИ.....	74
13. АРБИТРАБИЛНОСТ <i>RATIONE MATERIAE</i> , <i>RATIONE JURISDICTIONIS</i> И <i>RATIONE PERSONAE</i>	75
1. Арбитрабилност <i>ratione materiae</i>	76
2. Арбитрабилност <i>ratione jurisdictionis</i>	77
3. Арбитрабилност <i>ratione personae</i>	77

Одабране теме

1. АУТОНОМИЈА ВОЉЕ И ПРИМЕНА АРБИТРАЖЕ – УПОРЕДНОПРАВНИ ПРЕГЛЕД.....	79
2. ТЕОРИЈСКИ ОСНОВИ ПРИМЕНЕ ПРИНЦИПА АУТОНОМИЈЕ ВОЉЕ У АРБИТРАЖИ.....	82
3. ОПРЕДЕЉЕЊЕ ЗА ИНСТИТУЦИОНАЛНУ ИЛИ <i>AD NOS</i> АРБИТРАЖУ У АРБИТРАЖНОМ СПОРАЗУМУ	84
4. АРБИТРАЖНИ СПОРАЗУМ И ПИТАЊА ИЗБОРА АРБИТАРА И ЊИХОВЕ ОБЈЕКТИВНОСТИ И ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОДГОВОРНОСТИ.....	87
5. ОПРЕДЕЉЕЊЕ ЗА МЕРОДАВНО ПРАВО	91
6. ВИШЕСТРАНАЧКЕ АРБИТРАЖЕ – ПРОБЛЕМИ И ТРЕНДОВИ.....	92
7. ДОПУШТЕНОСТ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ И СУБЈЕКТИВНЕ КУМУЛАЦИЈЕ У АРБИТРАЖНОМ ПОСТУПКУ	94
8. АРБИТРАЖНИ СПОРАЗУМ И ТРЕЋА ЛИЦА.....	96

Део четврти

АРБИТРАЖНИ ПОСТУПАК

1. ФИЗИОНОМИЈА ПОСТУПКА У ИНСТИТУЦИОНАЛНИМ И <i>AD NOS</i> АРБИТРАЖАМА	109
2. ИЗБОР ПРОЦЕСНОГ ПРАВА И МЕСТО АРБИТРАЖЕ	110
3. ИНИЦИРАЊЕ АРБИТРАЖНОГ ПОСТУПКА	112
4. КОНСТИТУИСАЊЕ АРБИТРАЖНОГ СУДА	114
5. <i>RESERTUM ARBITRI</i>	116
6. ИЗУЗЕЋЕ, ПОВЛАЧЕЊЕ И ОПОЗИВ АРБИТАРА	117
7. ОСПОРАВАЊЕ НАДЛЕЖНОСТИ АРБИТРАЖНОГ СУДА.....	119
8. ИЗБОР МЕРОДАВНОГ МАТЕРИЈАЛНОГ ПРАВА (УОПШТЕ)	121
9. АУТОНОМИЈА СТРАНАКА ПРИЛИКОМ ИЗБОРА МАТЕРИЈАЛНОГ ПРАВА	123
10. ОДРЕЂИВАЊЕ МАТЕРИЈАЛНОГ ПРАВА ОД СТРАНЕ АРБИТРАЖНОГ СУДА....	125
11. ПРИМЕНЉИВОСТ ПРАВИЛА О СУКОБУ ЗАКОНА ПРИЛИКОМ ОДРЕЂИВАЊА МЕРОДАВНОГ ПРАВА	127

12. ПРИВРЕМЕНО ОБУСТАВЉАЊЕ АРБИТРАЖНОГ ПОСТУПКА.....	129
1. Прекид арбитражног поступка.....	129
2. Застајање са арбитражним поступком.....	131
13. ДЕФИНИТИВНО ОБУСТАВЉАЊЕ АРБИТРАЖНОГ ПОСТУПКА	131
14. МЕСТО АРБИТРАЖЕ.....	133
15. ЈЕЗИК АРБИТРАЖНОГ ПОСТУПКА.....	136
16. ПРЕДУЗИМАЊЕ РАДЊИ КОЈЕ САДРЖЕ ЗАХТЕВ ЗА ПРЕСУДУ	137
17. УСМЕНА РАСПРАВА И ИЗВОЂЕЊЕ ДОКАЗА У АРБИТРАЖНОМ ПОСТУПКУ ..	139
18. ПОРАВНАЊЕ У АРБИТРАЖНОМ ПОСТУПКУ	142
19. МЕРЕ ОБЕЗБЕЂЕЊА У АРБИТРАЖНОМ ПОСТУПКУ	145
20. ОКОНЧАЊЕ АРБИТРАЖНОГ ПОСТУПКА	146
21. АРБИТРАЖНА ПРЕСУДА	147
22. ДЕЈСТВА АРБИТРАЖНЕ ПРЕСУДЕ.....	149
23. ДОПУНСКА ОДЛУКА, ТУМАЧЕЊЕ И ИСПРАВКА АРБИТРАЖНЕ ОДЛУКЕ...	151

Одабране теме

1. ДОМЕН <i>RES JUDICATA</i> У ПРАКСИ НЕКИХ ИНСТУТУЦИЈА.....	153
2. АЛТЕРНАТИВНИ МЕХАНИЗМИ ИМЕНОВАЊА АРБИТАРА ПРЕМА UNCITRAL-ОВИМ ИЗВОРИМА.....	154
3. ОСПОРАВАЊЕ АРБИТАРА ПРЕМА ПРОПИСИМА UNCITRAL-a.....	157
4. СПЕЦИФИЧНИ ПРОБЛЕМИ ВЕЗАНИ ЗА ИЗБОР МЕРОДАВНОГ МАТЕРИЈАЛНОГ ПРАВА	161
5. ОГРАНИЧЕЊА АРБИТРАЖНОГ СУДА У ОДРЕЂИВАЊУ МАТЕРИЈАЛНОГ ПРАВА	166
6. ПРОЦЕСНА РАВНОПРАВНОСТ СТРАНАКА У ДОКАЗНОМ ПОСТУПКУ ПРЕМА ИЗВОРИМА UNCITRAL-a	168

Део пети

СУДСКА КОНТРОЛА АРБИТРАЖНЕ ОДЛУКЕ

1. СУДСКА КОНТРОЛА АРБИТРАЖНЕ ОДЛУКЕ	173
2. ТУЖБА ЗА ПОНИШТАЈ АРБИТРАЖНЕ ОДЛУКЕ	174
3. РАЗЛОЗИ ПОБИЈАЊА АРБИТРАЖНЕ ОДЛУКЕ ТУЖБОМ ЗА ПОНИШТАЈ	176
4. ПРИЗНАЊЕ И ИЗВРШЕЊЕ СТРАНЕ АРБИТРАЖНЕ ОДЛУКЕ (УОПШТЕ).....	178

5. ПУНОВАЖНОСТ АРБИТРАЖНОГ СПОРАЗУМА, ПОШТОВАЊЕ ПРАВА СТРАНKE ДА РАСПРАВЉА ПРЕД СУДОМ И ПОШТОВАЊЕ ГРАНИЦА ОВЛАШЋЕЊА НА АРБИТРАЖНО СУЂЕЊЕ КАО ПРЕТПОСТАВКЕ ЗА ПРИЗНАЊЕ И ИЗВРШЕЊЕ СТРАНЕ АРБИТРАЖНЕ ОДЛУКЕ	180
6. ПРОПИСАН САСТАВ АРБИТРАЖНОГ СУДА И САГЛАСНОСТ АРБИТРАЖНОГ ПОСТУПКА СА СПОРАЗУМОМ СТРАНАКА И <i>LEX FORI</i> КАО ПРЕТПОСТАВКА ЗА ПРИЗНАЊЕ И ИЗВРШЕЊЕ СТРАНЕ АРБИТРАЖНЕ ОДЛУКЕ.....	182
7. КОНАЧНОСТ, ПОНИШТЕЊЕ И СУСПЕНЗИЈА АРБИТРАЖНЕ ОДЛУКЕ КАО ПРЕПРЕКЕ ЗА ПРИЗНАЊЕ И ИЗВРШЕЊЕ СТРАНЕ АРБИТРАЖНЕ ОДЛУКЕ	188
8. АРБИТРАБИЛНОСТ <i>RATIONE MATERIAE</i> КАО ПРЕТПОСТАВКА ЗА ПРИЗНАЊЕ И ИЗВРШЕЊЕ СТРАНЕ АРБИТРАЖНЕ ОДЛУКЕ.....	189
9. ЈАВНИ ПОРЕДАК КАО ПРЕПРЕКА ЗА ПРИЗНАЊЕ И ИЗВРШЕЊЕ СТРАНЕ АРБИТРАЖНЕ ОДЛУКЕ	191
<i>Одабране теме</i>	
1. СУДСКА КОНТРОЛА АРБИТРАЖНИХ ОДЛУКА ПРЕМА ОДРЕДБАМА МОДЕЛ ЗАКОНА UNCITRAL-а	193
2. ФОРМА КАО УСЛОВ ПУНОВАЖНОСТИ АРБИТРАЖНОГ СПОРАЗУМА У КОНТЕКСТУ ПРИЗНАЊА И ИЗВРШЕЊА СТРАНИХ АРБИТРАЖНИХ ОДЛУКА...	197
Литература.....	203
Испитна питања.....	217